

11/28

Majetek státu a peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku Vojenské lesy a statky ČR

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/28. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. Ing. Jiří Kalivoda.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření státního podniku s majetkem státu a s poskytnutými peněžními prostředky.

Kontrola byla prováděna od října 2011 do května 2012. Kontrolovaným obdobím byly roky 2009 až 2011, v případě věcných souvislostí i období předchozí a období následující do ukončení kontroly.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo obrany (dále také „MO“);
Vojenské lesy a statky ČR, s. p. (dále také „VLS ČR“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu podané VLS ČR byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. MO námítky nepodalo.

Kolegium NKÚ na svém XV. zasedání, konaném dne 6. srpna 2012,

schválilo usnesením č. 13/XV/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo obrany je dle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, mj. ústředním orgánem státní správy pro zabezpečování obrany České republiky, řízení Armády České republiky a správu vojenských újezdů.

MO je ve vztahu ke státnímu podniku VLS ČR jeho zakladatelem. MO má vůči státnímu podniku práva a povinnosti vyplývající ze zákona o státním podniku¹. Na kontrolu státního podniku vykonávanou ministerstvem, kterou plní jménem státu funkci jeho zakladatele, se vztahují též příslušná ustanovení zákona o finanční kontrole ve veřejné správě².

Vojenské lesy a statky byly založeny jako státní podnik na základě rozhodnutí bývalého Federálního ministerstva obrany zakládací listinou ze dne 23. června 1989,

¹ Ustanovení § 15 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

² Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých předpisů (zákon o finanční kontrole).

čj. 1105-84, se dnem vzniku 1. července 1989 a zapsány do obchodního rejstříku (dále také „OR“) vedeného Městským soudem v Praze, v oddílu ALX, vložka 256, s identifikačním číslem 0000 0205, den zápisu 30. června 1989.

Základním právním předpisem, kterým se v současnosti VLS ČR řídí, je zákon o státním podniku a dále statut³ Vojenských lesů a statků ČR, s. p., vydaný MO dle zákona o státním podniku.

K hlavnímu předmětu podnikání státního podniku VLS ČR patří zejména nakládání s majetkem státu v působnosti MO vlastním jménem a na vlastní odpovědnost v oblasti lesní, zemědělské a dřevozpracující výrobě a ostatních s nimi souvisejících výrob a služeb, dále činnost směřující k udržování ekologické a biologické rovnováhy, zejména prováděním asanačních (včetně pyrotechnických) a rekultivačních opatření v objektech důležitých pro obranu státu⁴ a zabezpečení vstupu, ostrahy a ochrany vojenských objektů Armády České republiky (dále také „AČR“). Úplný předmět podnikání VLS ČR je zapsán v OR.

VLS ČR hospodaří převážně ve výcvikových prostorech AČR, tj. na cca 123 tis. ha lesní půdy, což představuje cca 5 % lesní půdy v České republice. Dále hospodaří i na cca 6 tis. ha zemědělské půdy. Další součástí hospodaření je i myslivost a rybářství.

V kontrolovaném období činila roční těžba dřeva VLS ČR průměrně 883 tis. m³ dřeva.

VLS ČR jsou účetní jednotkou ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Sídlo VLS ČR je v Praze. Organizačními jednotkami státního podniku je ředitelství, šest lesnických divizí včetně jejich samostatných složek (tj. lesní správy a správy služeb), dále divize zemědělské výroby, divize ostrahy a služeb a správa lesních školek. Obvody působnosti divizí VLS ČR jsou vyznačeny v příloze č. 1.

Divize vykonávají svou činnost ve vojenských újezdech, vojenských prostorech, lesních hospodářských celcích a na vodních plochách. Divize zemědělské výroby obhospodařovala ke konci roku 2010 celkem 6 262,43 ha pozemků zemědělské půdy (z toho cca 6,4 % bylo orné půdy a 93,6 % trvalých travních porostů). Divize ostrahy a služeb zabezpečuje ostrahu vojenských objektů pro rezort MO a AČR. Správa lesních školek obhospodařovala ke konci roku 2010 celkem 94,86 ha půdy a vlastní produkce dosáhla 10 911 tis. ks sazenic schopných výsadby.

U MO bylo prověřeno zejména využívání práv a plnění povinností zakladatele dle zákona o státním podniku ve vztahu k VLS ČR.

U VLS ČR bylo prověřeno plnění povinností vyplývajících z ustanovení zákona o státním podniku, tj. zejména plnění základních povinností při hospodaření s majetkem státu, s nímž má státní podnik právo hospodařit a nakládání s nepotřebným majetkem. Dále bylo mj. prověřeno zadávání veřejných zakázek, vybrané smluvní vztahy, vybrané výnosy a náklady, správa a vymáhání pohledávek, finanční majetek podniku

3 Statut Vojenských lesů a statků ČR, s. p., vydaný MO dne 29. 1. 2008, čj. 434-6/2007/DP-2697 a statut Vojenských lesů a statků ČR, s. p., vydaný MO dne 2. 7. 2009, čj. 434-22/2007/DP-2697 včetně doplňku č. 1, čj. 434-45/2007/DP-2697 ze dne 4. 2. 2010.

4 Ustanovení § 29 odst. 1 a 2 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

a realizace přijatých opatření k odstranění nedostatků zjištěných v rámci předchozí kontrolní akce NKÚ⁵.

Pozn.: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

Mezi nástroje využitelné VLS ČR k hospodářskému směřování patřily kromě obecně závazných právních předpisů zejména obchodní strategie státního podniku⁶, koncepce státního podniku⁷ a *Národní lesnický program pro období do roku 2013*⁸.

MO má vůči státnímu podniku práva a povinnosti vyplývající ze zákona o státním podniku¹. MO vydalo v letech 2008 a 2009 statut VLS ČR platný a účinný v kontrolovaném období a schválilo jednací řád dozorčí rady podniku.

MO stanovilo zásadní otázky koncepce rozvoje státního podniku, na základě kterých VLS ČR vypracovaly *Koncepci státního podniku Vojenské lesy a statky ČR na období let 2011–2012*. Zásadní otázky stanovené zakladatelem nebyly projednány a schváleny dozorčí radou podniku, jak ukládá zákon o státním podniku⁹. Pro období let 2009–2010 VLS ČR koncepci nezpracovaly. Měly zpracovaný pouze střednědobý *Plán rozvoje státního podniku na léta 2009 až 2011*.

VLS ČR vypracovaly *Střednědobou strategii VLS ČR, s.p. na léta 2012 až 2015*, která byla projednána a schválena dozorčí radou VLS ČR dne 6. března 2012.

1. Zakládací listina

MO jako zakladatel přizpůsobilo zakládací listinu VLS ČR zákonu o státním podniku¹⁰ rozhodnutím zakladatele čj. 211/4-6 ze dne 18. července 1997 a současně vydalo její úplné znění. Tímto rozhodnutím bylo změněno i obchodní jméno podniku na Vojenské lesy a statky ČR, s. p. V průběhu kontrolovaného období let 2009–2011 byla zakládací listina státního podniku celkem šestkrát změněna.

2. Kmenové jmění

Kmenové jmění VLS ČR při založení státního podniku činilo dle výpisu z OR celkem 1 994 315 000 tis. Kč (zapsáno do OR dne 28. září 1989). V rozhodnutí zakladatele ze dne 18. července 1997 o přizpůsobení zakládací listiny VLS ČR zákonu o státním podniku¹¹ byla upravena tato výše kmenového jmění na 1 612 mil. Kč.

⁵ Kontrolní akce č. 06/38 – *Hospodaření státního podniku Vojenské lesy a statky ČR* (kontrolní závěr byl zveřejněn v části 2/2007 *Věstníku NKÚ*).

⁶ Obchodní strategie (součást *Plánu rozvoje státního podniku na léta 2009 až 2011* z 23. 1. 2008) a *Strategie obchodu se surovým dřívím VLS ČR, s.p. na období 2012–2014* projednané a schválené dozorčí radou státního podniku ve dnech 21.–30. 9. 2011.

⁷ Koncepci státního podniku je *Střednědobá strategie VLS ČR, s.p. na léta 2012 až 2015* projednaná a schválená dozorčí radou státního podniku 6. 3. 2012.

⁸ *Národní lesnický program pro období do roku 2013* byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 1. 10. 2008 č. 1221.

⁹ Ustanovení § 13 odst. 1 písm. a) zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

¹⁰ Ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

¹¹ Ustanovení § 4 odst. 5 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

Tabulka č. 1 – Kmenové jmění podle zakládacích listin a účetních závěrek VLS ČR

	Kmenové jmění ze zakládacích listin	Minimální výše kmenového jmění	Určený majetek	Účetní závěrka (řádek A.I.1.)
Výpis z OR ze dne 28. 9. 1989	1 994 315 mil. Kč			
Zakládací listina z 18. 7. 1997	1 612 mil. Kč	1 253 mil. Kč	slovní popis	1 612 375 tis. Kč
Zakládací listina ze 7. 11. 2007	1 612 mil. Kč	1 253 mil. Kč	jmenovitý popis	1 612 000 tis. Kč
Zakládací listina z 28. 4. 2011	1 612 mil. Kč	1 253 mil. Kč	jmenovitý popis	1 612 000 tis. Kč

Zdroj: zakládací listiny VLS ČR z 18. 7. 1997, 7. 11. 2007 a 28. 4. 2011, účetní závěrky VLS ČR za rok 2008 až 2011; rozvaha VLS ČR k 30. 6. 1997.

Pozn.: Kmenová výše ze dne 28. 9. 1989 byla včetně lesních pozemků a lesních porostů apod., ke kterým nebylo od roku 1997 při stanovení výše kmenového jmění přihlíženo¹¹.

Dozorčí rada státního podniku se opakovaně v letech 2010 až 2012 na svých zasedáních mj. zabývala otázkou, zda využít část nerozděleného zisku minulých let k navýšení základního kapitálu (kmenového jmění) a rezervního fondu se závěrem ponechat prozatím nerozdělený zisk bez pohybu.

Tabulka č. 2 – Nerozdělený zisk minulých let VLS ČR

(v tis. Kč)

	Zisk k 31. 12. 2008	Zisk k 31. 12. 2009	Zisk k 31. 12. 2010	Zisk k 31. 12. 2011
Nerozdělený zisk minulých let	42 308	129 291	215 420	286 180

Zdroj: účetní závěrky VLS ČR za roky 2008, 2009, 2010 a 2011.

Zákon o státním podniku neupravuje problematiku rozdělení zisku popřípadě pokrývání ztrát (kromě možnosti vytvářet z použitelného zisku další fondy).

3. Údaje v obchodním rejstříku

Obchodním zákoníkem¹² byla od 1. ledna 2001 stanovena povinnost zapisovat do obchodního rejstříku u státního podniku minimální výši kmenového jmění, kterou je podnik povinen zachovat, a určený majetek. Kontrolou bylo zjištěno, že v rozporu s obchodním zákoníkem nebyla po celé kontrolované období v obchodním rejstříku zapsána minimální výše kmenového jmění státního podniku a určený majetek. VLS ČR tyto nedostatky odstranily v průběhu kontroly NKÚ a uvedené údaje byly do OR zapsány ke dni 3. dubna 2012.

Určený majetek VLS ČR byl vzhledem k objemu listinného materiálu vymezujícího tento majetek specifikovaný v příloze č. 1 zakládací listiny založen¹³ ve sbírce listin u příslušného rejstříkového soudu, a to vkladem podaným dne 8. listopadu 2011, tj. v průběhu kontroly NKÚ.

V ostatních částech odpovídaly údaje obsažené v zakládací listině státního podniku VLS ČR a jejich pozdějších změnách údajům uvedeným v OR a byly v souladu se skutečností.

¹² Ustanovením § 36 písm. f) zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

¹³ Ustanovení § 2 odst. 5 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, uvádí: „Určeným majetkem je majetek státu, který je vymezen jako určený majetek v zakládací listině. Tento majetek se zapisuje do obchodního rejstříku.“

4. Orgány státního podniku VLS ČR

4.1 Ředitel podniku

Kontrolou nebylo zjištěno, že by se v kontrolovaném období 2009–2011 ředitel VLS ČR účastnil souběžně s výkonem funkce ředitele státního podniku na podnikání jiné právnické osoby s obdobnou podnikatelskou činností či vykonával funkci statutárního orgánu nebo člena dozorčí rady právnické osoby s obdobnou podnikatelskou činností¹⁴.

4.2 Dozorčí rada

Činnost dozorčí rady státního podniku upravuje zákon o státním podniku¹⁵, statut podniku a schválený jednací řád dozorčí rady¹⁶. Jednací řád upravuje zásady jednání a rozhodování dozorčí rady a je závazný pro všechny členy dozorčí rady i další osoby, které se jednání účastní. Dozorčí rada má šest členů, z nichž dvě třetiny jmenuje a odvolává zakladatel a jedna třetina je volena z řad zaměstnanců podniku.

VLS ČR vydaly pro volby členů dozorčí rady ze zaměstnanců podniku volební řád¹⁷, který stanovil, že volbu členů dozorčí rady z řad zaměstnanců podniku z navržených kandidátů provádí dva volitelé za každou organizační jednotku. Volby zaměstnanců do dozorčí rady proběhly v souladu s platným volebním řádem v březnu roku 2010.

4.2.1 Zasedání dozorčí rady státního podniku

Zasedání dozorčí rady se konala v prostorách státního podniku nebo zakladatele. V roce 2009 se zasedání dozorčí rady konalo celkem čtyřikrát, v roce 2010 celkem pětkrát, z toho jednou formou hlasování „per rollam“¹⁸ a v roce 2011 celkem šestkrát, z toho dvakrát formou hlasování „per rollam“.

V kontrolovaném období dozorčí rada projednávala zejména výsledky hospodaření podniku za dané období včetně výhledu na následující období, průběžné informace o stavu plnění investičních akcí, informace o navrhovaných i uskutečňovaných významných majetkových změnách, informace o uskutečněných a připravovaných významných výběrových řízeních, stavy závazků a pohledávek za uplynulé období apod.

¹⁴ Ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) a d) zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, mj. uvádí: „*Ředitel podniku, jeho zástupce a členové dozorčí rady nesmějí ... c) účastnit se na podnikání jiné právnické osoby s obdobnou podnikatelskou činností, ... d) vykonávat funkci statutárního orgánu nebo člena dozorčí (správní) rady právnické osoby s obdobnou podnikatelskou činností ...*“

¹⁵ Ustanovení § 13 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

¹⁶ Jednací řád dozorčí rady Vojenských lesů a statků ČR Praha, s. p., ze dne 19. 8. 1998, čj. 211/18-8 včetně doplňku č. 1 ze dne 28. 5. 2003, čj. 50960/3/2002-8201; jednací řád dozorčí rady Vojenských lesů a statků ČR, s. p., ze dne 18. 3. 2010, čj. 434-48/2007/DP-2697; jednací řád dozorčí rady Vojenských lesů a statků ČR, s. p., ze dne 23. 6. 2010, čj. 434-50/2010/DP-2697; jednací řád dozorčí rady Vojenských lesů a statků ČR, s. p., ze dne 12. 10. 2011, čj. 434-82/2007/DP-2697.

¹⁷ Volební řád pro volbu členů dozorčí rady VLS ČR, s. p., ze zaměstnanců podniku ze dne 8. 2. 2010.

¹⁸ Hlasování „per rollam“ je využíváno pro situace, kdy usnášeníschopná skupina musí nějakou záležitost neodkladně projednat a aktuálně není reálné, že by se uskutečnilo řádné jednání této usnášeníschopné skupiny (někdo fyzicky chybí, apod.). Procedurou „per rollam“ se rozumí korespondenční hlasování jednotlivých členů – např. e-mailem. (Zdroj: ABZ.cz: slovník cizích slov.) Toto jednání upravuje doplněk č. 1 ze dne 28. 5. 2003, čj. 50960/3/2002-8201 k jednacímu řádu dozorčí rady Vojenských lesů a statků ČR Praha, s. p., ze dne 19. 8. 1998, čj. 211/18-8 a poté i následující platné jednací řády.

4.2.2 Činnost zástupců zakladatele v dozorčí radě

Spolupráce MO a dozorčí rady podniku byla zajišťována pravidelnou účastí osoby oprávněně jednat jménem MO na jednáních dozorčí rady státního podniku. Tato osoba byla zároveň předsedou dozorčí rady. Dále se jednání dozorčí rady pravidelně účastnil i další pověřený zástupce zakladatele. Veškeré materiály na jednotlivá zasedání dozorčí rady MO před jejich finalizací podrobovalo analýze a předsedovi dozorčí rady předkládalo návrhy na řešení jednotlivých projednávaných bodů.

4.2.3 Schvalování auditora

Dozorčí rada podle zákona o státním podniku¹⁹ schvaluje auditora. Tato povinnost je dozorčí radě uložena též statutem státního podniku.

Dozorčí rada státního podniku na svém zasedání dne 13. prosince 2007 pouze vyslovila souhlas s postupem státního podniku při výběrovém řízení na společnost provádějící audity účetních závěrek státního podniku za roky 2008 až 2010, a to před podpisem smlouvy s tímto vítězným uchazečem. Tímto postupem nedošlo k důslednému naplnění zákona o státním podniku¹⁹.

Dozorčí rada na svém zasedání dne 29. března 2011 schválila novou společnost provádějící audity účetních závěrek státního podniku od roku 2011.

5. Výsledky hospodaření a vybrané výnosy státního podniku VLS ČR

5.1 Výsledky hospodaření

Výsledkem hospodaření VLS ČR byl v kontrolovaném období zisk, kterého bylo dosaženo zejména zvýšenými tržbami z prodeje dříví a snižováním některých nákladů (např. na opravu a údržbu dlouhodobého majetku, investic, osobních nákladů).

Tabulka č. 3 – Výsledky hospodaření VLS ČR za roky 2008–2011 (v tis. Kč)

	2008	2009	2010	2011
Provozní výsledek hospodaření	109 815	96 824	112 302	157 548
Finanční výsledek hospodaření	11 034	865	3 039	7 202
Mimořádný výsledek hospodaření	4 458	530	0	1
Výsledek hospodaření před zdaněním	125 307	98 219	115 341	164 751
Daň z příjmů za běžnou činnost	22 323	-5 909	26 581	42 594
- z toho: splatná	20 545	16 010	23 389	33 777
odložená	1 778	-21 919	3 192	8 817
Výsledek hospodaření za účetní období	102 984	104 128	88 760	122 157

Zdroj: VLS ČR – výroční zprávy, rozvahy a výkazy zisků a ztrát za roky 2008, 2009, 2010 a 2011.

Tabulka č. 4 – Rozdělení výsledku hospodaření VLS ČR (v tis. Kč)

Rozdělení výsledku hospodaření	Za rok 2008	Za rok 2009	Za rok 2010
Výsledek hospodaření za rok (stav po zdanění)	102 984	104 128	88 760
Příděl FKSP	16 000	18 000	18 000
Nepřiděleno (navýšení nerozděleného zisku)	86 984	86 128	70 760

Zdroj: účetní závěrky za rok 2008, 2009, 2010 a 2011.

¹⁹ Ustanovení § 13 odst. 1 písm. i) zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

Kontrole byly podrobeny mimo jiné náklady na poradenské a právní služby, na reprezentaci a sponzorské dary. Náklady na poradenské a právní služby byly v roce 2009 ve výši 6 460 tis. Kč a v roce 2010 ve výši 4 021 tis. Kč, na reprezentaci v roce 2009 dosáhly výše 962 tis. Kč a v roce 2010 výše 1 108 tis. Kč a sponzorské dary byly vynaloženy pouze v roce 2010, a to ve výši 40 tis. Kč.

5.2 Hlavní činnosti VLS ČR

Z hlediska podílu jednotlivých činností na celkovém zisku byla rozhodující hlavní činností VLS ČR lesnická výroba, která vykázala za kontrolované období zisk. Zemědělská výroba byla v roce 2010 ve ztrátě. Služby poskytované MO a AČR byly v letech 2010 a 2011 ve ztrátě.

Tabulka č. 5 – Podíl jednotlivých činností na zisku státního podniku v období 2009–2011

	2009		2010		2011	
	(v tis. Kč)	(v %)	(v tis. Kč)	(v %)	(v tis. Kč)	(v %)
Výsledek hospodaření před zdaněním:	98 219	100,0	115 341	100,0	164 955	100,0
- lesnická výroba	92 881	94,6	120 922	104,8	160 646	97,4
- zemědělská výroba	2 057	2,1	-3 122	-2,7	10 205	6,2
- služby pro MO a AČR	3 281	3,3	-2 459	-2,1	-5 896	-3,6

Zdroj: VLS ČR.

Pozn.: Za rok 2011 uvedeny předběžné údaje dle VLS ČR.

5.3 Výnosy státního podniku

Celkové výnosy VLS ČR za rok 2010 oproti roku 2009 zaznamenaly nárůst, a to především z prodeje vlastních výrobků a služeb. Za rok 2011 došlo k poklesu celkových výnosů.

Tabulka č. 6 – Výnosy státního podniku za období 2009–2011 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011
Celkové výnosy:	1 810 535	2 026 260	1 968 012
- tržby za prodej zboží	726	653	1 073
- tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	1 551 244	1 793 362	1 774 137
- změna stavu zásob vlastní činnosti	-13 520	-6 414	7 419
- aktivace	10 828	12 300	11 136
- tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	127 885	71 976	64 155
- ostatní provozní výnosy	124 523	148 084	101 008
- finanční výnosy	8 319	6 299	9 083
- mimořádné výnosy	530	0	1

Zdroj: roční účetní závěrky VLS ČR za roky 2008 až 2011.

Z hlediska podílu jednotlivých komodit na celkových tržbách VLS ČR byly v kontrolovaném období hlavními položkami zejména tržby za prodej dříví (58 až 69 %), strážní službu (14 až 20 %), ostatní služby divize ostrahy a služeb pro MO (3 až 4 %) a zemědělských výrobků (cca 1,2 %).

5.4 Prodej dříví

Za rok 2009 činila celková těžba dříví 882 064 m³, za rok 2010 činila celková těžba dříví 896 782 m³ a za rok 2011 činila celková těžba dříví 870 277 m³. V převážné většině se jednalo o prodej dříví na odvozním místě.

Prodej dříví byl ve VLS ČR v letech 2009 až 2010 organizován dle obchodní strategie státního podniku⁶, tj. cca 75 % objemu dříví bylo směřováno k významným strategickým partnerům dřevozpracujícího průmyslu ČR, Rakouska a Německa na základě rámcových smluv uzavíraných z úrovně ředitelství podniku a cca 25 % bylo orientováno do regionu k podnikům malého a středního typu, popř. maloobděratelům z řad fyzických osob prostřednictvím obchodních oddělení jednotlivých divizí. V roce 2011 došlo k úpravě podílu objemu prodeje dříví směrem k prodejem regionálním zpracovatelům (divizní smlouvy).

Tabulka č. 7 – Prodeje dříví VLS ČR v roce 2009–2011 (v m³)

Prodej dřeva	2009		2010		2011	
Divizní smlouvy	226 010	25 %	240 999	26 %	259 128	30 %
Smlouvy centralizované ředitelstvím	676 686	75 %	673 054	74 %	608 331	70 %
Celkový součet	902 696	100 %	914 053	100 %	867 459	100 %

Zdroj: VLS ČR.

V roce 2009 realizovaly VLS ČR s největšími obchodními partnery (odběrateli dříví) 62 % objemu prodáváného dříví, tj. 607 008 m³. Za tento objem prodáváného dříví obdržely VLS ČR tržby ve výši 661 420 tis. Kč.

V roce 2010 realizovaly VLS ČR s největšími obchodními partnery (odběrateli dříví) 62 % objemu prodáváného dříví, tj. 567 195 m³. Za tento objem prodáváného dříví obdržely VLS ČR tržby ve výši 758 534 tis. Kč.

V roce 2011 realizovaly VLS ČR s největšími obchodními partnery (odběrateli dříví) 60 % objemu prodáváného dříví, tj. 522 702 m³. Za tento objem prodáváného dříví obdržely VLS ČR tržby ve výši 787 734 tis. Kč.

Průměrné ceny dříví jsou uvedeny v tabulce č. 8.

Tabulka č. 8 – Průměrné ceny dříví dle evidence odbytu (v Kč/m³)

	2009	2010	2011
Plán	900	1 125	1 295
Skutečnost	1 073	1 297	1 465

Zdroj: VLS ČR.

V roce 2009 se postupně zvyšovala hodnota průměrného měsíčního zpeněžení dříví 951 Kč/m³ na 1 131 Kč/m³ a v roce 2010 z 1 120 Kč/m³ na 1 438 Kč/m³. Průměrná cena dříví byla nejvyšší za rok 2011, a to 1 465 Kč/m³.

5.5 Tržby z prodeje majetku

Z následující tabulky je zřejmé, že:

- u tržeb z prodeje majetku došlo v roce 2010 k jejich snížení o cca 43 % oproti roku 2009. Největší podíl na tomto snížení měly tržby z prodeje pozemků, které meziročně poklesly o 43 566 tis. Kč, a tržby z prodeje movitého majetku, které meziročně poklesly o 5 959 tis. Kč;
- u tržeb z prodeje majetku došlo v roce 2011 k jejich snížení o cca 5 % oproti roku 2010. Největší podíl na tomto snížení měly tržby z prodeje pozemků, které meziročně poklesly o 16 627 tis. Kč; ostatní tržby vzrostly.

Tabulka č. 9 – Účet 641 – Tržby z prodeje majetku VLS ČR v letech 2009–2011 (v Kč)

Název	2009	2010	2011
Tržby z prodeje nehmotného majetku	0,00	10 000,00	0,00
Tržby z prodeje movitého majetku	12 532 298,94	6 573 055,45	9 478 420,34
Tržby z prodeje pozemků	74 467 780,40	30 902 207,00	14 275 662,00
Tržby z prodeje dlouhodobého nemovitého majetku	25 132 792,00	25 284 754,00	34 240 894,00
Tržby z prodeje základního stáda	3 850 091,77	3 360 946,16	4 692 762,71
Tržby z prodeje majetku	115 982 963,11	66 130 962,61	62 687 739,05

Zdroj: hlavní účetní knihy VLS ČR za rok 2009 a 2010.

6. Určený majetek státního podniku a nakládání s ním

Majetek, se kterým státní podnik vykonává ve smyslu zákona o státním podniku svou podnikatelskou činnost, je majetkem státu. Státní podnik s ním má právo hospodařit. Tento majetek se rozděluje na dvě kategorie, a to na tzv. určený majetek a ostatní majetek.

Určený majetek státního podniku byl v návaznosti na zjištění z předchozí kontrolní akce NKÚ⁵ jednoznačně specifikován v příloze zakládací listiny, a to pozemky mj. číslem listu vlastnictví, katastrálním územím, parcelním číslem, druhem pozemku; stavby pak katastrálním územím, parcelním číslem pozemku, na kterém jsou umístěny, krátkým popisem stavby a číslem popisným či uvedením, že se jedná o stavbu bez čísla popisného či evidenčního.

Pokyny MO k nakládání s určeným majetkem se týkaly vždy určitého konkrétního majetkového případu a byly součástí příslušné dokumentace k takovému případu. Obecný postup pro nakládání s určeným majetkem státního podniku nebo udělování souhlasu MO k nakládání s tímto majetkem zakladatel nestanovil.

V kontrolovaném období MO nevedlo evidenci souhlasů, které vydalo k nakládání s určeným majetkem státního podniku ani nedisponovalo souhlasem k nakládání s určeným majetkem, které udělilo. Tuto skutečnost odůvodnilo tím, že veškerou dokumentaci včetně uděleného souhlasu předává zpět státnímu podniku. Nakládání s určeným majetkem je řešeno v rámci předpisů VLS ČR pro nakládání s majetkem obecně.

Prodej lesních pozemků probíhá v podmínkách VLS ČR v souladu se strategií nakládání s malými lesními pozemky a je upraven vnitřním předpisem²⁰ státního podniku. Jedná se o lesní pozemky, které jsou pro hospodaření divizí neefektivní. Tyto jednotlivé případy prodeje lesních pozemků jsou předkládány k projednání dozorčí radě státního podniku s návrhem postupu, který dozorčí rada schvaluje.

Převedení majetku do vlastnictví jiného subjektu formou směny je možné pouze ve výjimečných případech²¹. Jedná se zejména o směny lesních pozemků. Výjimku tvoří převody lesních pozemků, které svou výměrou, umístěním a kvalitou nejsou pro hospodaření VLS ČR efektivní. Tyto pozemky lze se souhlasem zakladatele a předběžným souhlasem Ministerstva zemědělství (dále také „MZe“) převést v rámci směny na jiné státní organizace, územní samosprávné celky, právnické či fyzické osoby. V období let 2009–2010 VLS ČR provedly jedenáct směn lesních pozemků a ostatních pozemků (např. zastavěné, ostatní plocha). Jednalo se celkem o cca 50 ha.

Nakládání s určeným majetkem se v podmínkách VLS ČR realizuje podle základních pravidel a postupů týkajících se převodů majetku, prodeje movitého a nemovitého majetku a prodeje odloučených lesních pozemků²⁰. Kontrole bylo podrobena sedm případů prodeje určeného majetku a lesních pozemků, jejichž kupní cena byla v celkové výši 22 196 tis. Kč (účetní hodnota 712 tis. Kč). V jednom případě byla smlouva o převodu práva hospodařit s majetkem České republiky uzavřena dříve, než bylo rozhodnuto ředitelem podniku o nepotřebnosti majetku státu, s nímž má právo hospodařit VLS ČR. Ve všech uvedených případech byl udělen souhlas MZe, prodej byl schválen MO a tyto prodeje byly projednány a schváleny na jednotlivých zasedáních dozorčí rady státního podniku.

6.1 Pronájmy nemovitého majetku

V roce 2009 činil výnos z pronájmů pozemků, nebytových a bytových prostor celkem 27 564 tis. Kč a v roce 2010 se zvýšil na 32 430 tis. Kč. VLS ČR mají pro pronájem majetku stanovená pravidla²¹.

Kontrole bylo podrobena 15 smluv o pronájmu nemovitého majetku. Kontrolou bylo například zjištěno:

- Ve třech případech VLS ČR nedodržely směrnici, která ukládá povinnost uzavřít nájemní smlouvu k nemovitému majetku na dobu ne delší než pět let, popřípadě může ředitel podniku rozhodnout o nájmu delším. V uvedených třech případech byly nájemní smlouvy uzavřeny na dobu delší než pět let a VLS ČR nedoložily rozhodnutí ředitele o nájmu delším.
- V jednom případě VLS ČR nepostupovaly v souladu s přílohou vyhlášky²² vydané k naplňování zákona o dani z nemovitostí, neboť stanovily v nájemní smlouvě nesprávnou cenu zemědělského pozemku pro danou lokalitu.

20 Směrnice č. S 14/2003 pro nakládání s nepotřebným majetkem státu, s nímž má právo hospodařit VLS ČR, s. p., s účinností ode dne 30. 6. 2003.

21 Směrnice č. S 2/2006 pro nakládání s nemovitým majetkem státu, s nímž má právo hospodařit VLS ČR, s. p., s účinností od 1. 7. 2006.

22 Vyhláška č. 463/2002 Sb., kterou se stanoví seznam katastrálních území s přiřazenými průměrnými cenami zemědělských pozemků, vydaná v dohodě MZe s Ministerstvem financí dle ustanovení § 17 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění zákona č. 315/1993 Sb. a zákona č. 483/2001 Sb.

- V případě uzavřené nájemní smlouvy k lesním pozemkům, na nichž jsou umístěny využívané zdroje přírodních léčivých a přírodních minerálních vod a zdroje podzemní vody a filtrační stanice, VLS ČR uzavřely nájemní smlouvu, přestože u čtyř lesních pozemků (tj. pozemků určených k plnění funkcí lesa, jejichž jednotlivé části mají rozlohu od 100 do 108 m² a slouží jako pásma fyzické ochrany zdrojů a je zde vedeno potrubí) nebylo vydáno rozhodnutí o dočasném omezení z plnění funkcí lesa podle lesního zákona²³.
- VLS ČR nemají zajištěn jednotný postup u zvyšování nájmu o inflaci a inflační doložky neuplatňovaly u všech smluv shodným způsobem. U jedné smlouvy nebyla za roky 2001 a 2002 chybou divize uplatňována inflační doložka vůbec.

6.2 Prodej nepotřebného majetku

Kontrolou bylo podrobeno celkem 37 případů prodeje nepotřebného nemovitého majetku (budovy, stavby a pozemky) v zůstatkové účetní hodnotě 15 109 tis. Kč. Jejich kupní cena činila celkem 61 776 tis. Kč. Nepotřebný nemovitý majetek byl prodáván formou veřejných výběrových řízení (osmkrát), jedenkrát veřejnou dražbou dobrovolnou a v ostatních případech přímým prodejem.

Kontrolou bylo dále zjištěno, že VLS ČR evidovaly v některých případech ve své účetní evidenci pouze pozemky a neevidovaly stavby a objekty na nich umístěné. Například v lokalitě letiště Hradčany se jednalo o stavby a objekty v bývalém areálu po sovětské armádě (stavby vojenského charakteru, bunkry, ubytovny apod.).

V některých případech u prodeje nepotřebného nemovitého majetku dochází k průtahům prodeje, a to většinou v případech, kdy nejsou zejména dořešeny vlastnické nebo spoluvlastnické vztahy k prodáváním nemovitostem (např. nemovitost v Lázních Kunderatice, rekreační zařízení hájenka Karlov, pozemky letiště Líně).

6.3 Lesní pozemky

Celková výměra lesních pozemků s lesním porostem je uvedena dle evidence VLS ČR z výměr lesních pozemků evidovaných v katastru nemovitostí.

Tabulka č. 10 – Celková výměra lesních pozemků s lesním porostem VLS ČR (v ha)

Stav ke dni	31. 12. 2009	31. 12. 2010	31. 12. 2011
Výměra lesních pozemků	122 358,63	122 743,16	122 701,09

Zdroj: evidence VLS ČR k 31. 12. 2009, 31. 12. 2010 a 31. 12. 2011.

Z tabulky je zřejmé, že k 31. prosinci 2011 došlo oproti stavu k 31. prosinci 2009 k nárůstu výměry lesních pozemků o 343 ha.

²³ Ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon): „Odnětí pozemků plnění funkcí lesa (dále jen „odnětí“) je uvolnění těchto pozemků pro jiné využití. Omezení využívání pozemků pro plnění funkcí lesa (dále jen „omezení“) je stav, kdy na dotčených pozemcích nemohou být plněny některé funkce lesa v obvyklém rozsahu. Odnětí nebo omezení může být trvalé nebo dočasné. Trvalým se rozumí trvalá změna využití pozemku, dočasným se pozemek uvolňuje pro jiné účely na dobu uvedenou v rozhodnutí.“

7. Vybrané požadavky na sestavení účetní závěrky státního podniku

VLS ČR nepostupovaly v souladu s vyhláškou²⁴ k zákonu o účetnictví tím, že v příloze k roční účetní závěrce 2009 a v příloze k roční účetní závěrce 2010 neuvedly samostatně informaci o odměnách osobám, které byly statutárním orgánem, ačkoli tyto odměny vyplatily.

8. Správa a vymáhání pohledávek po lhůtě splatnosti

VLS ČR předložily ke kontrole saldokonto pohledávek po lhůtě splatnosti k 31. prosinci 2009 ve výši 25 905 tis. Kč a k 31. prosinci 2010 ve výši 20 640 tis. Kč.

Kontrolou bylo například zjištěno, že VLS ČR si stanovily povinnost postoupit pohledávku v případě, že sjednaná cena dosahuje alespoň 60 % jmenovité hodnoty pohledávky včetně příslušenství. Jinak lze pohledávku postoupit jen se schválením dozorčí rady.

VLS ČR provedly v letech 2010 a 2011 po schválení dozorčí radou úplatné postoupení dvou souborů pohledávek po lhůtě splatnosti. Nominální výši postupovaných souborů pohledávek a výše sjednané úplaty (tržby), kterou VLS ČR obdržely za jejich postoupení, je uvedena v tabulce č. 11. Kontrolou bylo ověřeno, že se jednalo o pohledávky obtížně vymahatelné, neperspektivní, nedobytné, u kterých byl nulový nebo minimální předpoklad být i částečné úhrady, a o pohledávky, u kterých byla neúspěšně vedena exekuce nebo konkurzní řízení.

Tabulka č. 11 – Přehled úplatného postoupení pohledávek VLS ČR v letech 2010–2011 (v Kč)

Datum postoupení pohledávek	Nominální hodnota souboru pohledávek	Tržba z postoupení
8. 3. 2010	4 979 326,30	5 000,00
26. 1. 2011	6 676 075,91	37 000,00

Zdroj: smlouva o postoupení pohledávek ze dne 8. 3. 2010; smlouva o postoupení pohledávek ze dne 26. 1. 2011.

9. Volné finanční prostředky

V letech 2009–2011 využívaly VLS ČR z nástrojů finančního trhu pouze termínované vklady a v jednom případě depozitní směnku. Výše volných finančních prostředků se pohybovala v rozmezí od 128 do 500 mil. Kč, a to na účtech tří až čtyř správců portfolia.

Při nakládání s volnými finančními prostředky se VLS ČR řídily stanovenými zásadami, např.: volné finanční prostředky byly vkládány na termínované vklady u bank, délka termínovaných vkladů byla variabilní (obvykle v rozmezí 6 až 12 měsíců), prostředky byly rozloženy mezi několik bankovních ústavů pro snížení rizika apod.

10. Zadávání veřejných zakázek

Kontrolou bylo prověřeno celkem 18 provedených zadávacích řízení v celkové hodnotě cca 126,3 mil. Kč bez DPH. Druh zadávacích řízení vycházel z předpokládané hodnoty jednotlivých veřejných zakázek. Kontrolou nebyly zjištěny závažné nedostatky.

²⁴ Ustanovení § 39 odst. 3 vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.

11. Smluvní vztahy uzavřené na základě veřejných zakázek

Obchodní smlouvy u VLS ČR jsou před uzavřením a podepsáním podrobovány vnitřnímu připomínkovému procesu. Smlouvy jsou vedeny jak v písemné, tak v elektronické podobě. V písemné podobě jsou smlouvy uloženy na spisovně ředitelství.

Kontrolou bylo zjištěno, že vypracovávání smluv je po věcné stránce velmi podrobné. Uvádí jednoznačný předmět plnění, postavení smluvních subjektů, cenu, jejich vzájemné vztahy a současně upravuje postup při řešení vzniku nestandardních situací. Smlouvy až na výjimky (písemné zmocnění k podpisu) podepisuje ředitel VLS ČR.

12. Kontrola plnění opatření přijatých na základě výsledků předchozí kontrolní akce NKÚ

NKÚ provedl v letech 2006 a 2007 kontrolní akci č. 06/38⁵ zaměřenou na hospodaření VLS ČR. Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření státního podniku s majetkem státu a s finančními prostředky. Kontrolovanými osobami bylo MO a VLS ČR včetně šesti divizí. Kontrolovaným obdobím byly roky 2004 a 2005. NKÚ kontroloval zejména plnění povinností zakladatele. U VLS ČR kontroloval provozovanou činnost, zadávání veřejných zakázek, vedení účetnictví a hospodaření s majetkem státu a finančními prostředky.

Na základě výsledků kontroly NKÚ zakladatel vypracoval *Stanovisko Ministerstva obrany ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce 06/38 Hospodaření státního podniku Vojenské lesy a statky ČR* (dále také „stanovisko“). Vláda ČR ve svém usnesení²⁵ vzala na vědomí toto stanovisko s přijatými opatřeními k odstranění nedostatků uvedených v kontrolním závěru s tím, že zjištěné nedostatky byly v plném rozsahu a ve stanovených termínech odstraněny a opatření k nápravě s trvalou platností budou nadále realizována.

Stanovisko a v něm uvedená opatření k odstranění zjištěných nedostatků řeší nejen nálezy uvedené v kontrolním závěru NKÚ, ale postihuje širší spektrum problémů, které byly uvedeny v kontrolních protokolech. K nedostatkům, které zjistil NKÚ, přijalo MO spolu s VLS ČR opatření k nápravě stavu.

Skupina kontrolujících ověřila v rámci této kontrolní akce plnění opatření k nápravě zjištěných nedostatků souvisejících s předchozím hospodařením VLS ČR. Na základě zjištěných skutečností lze konstatovat, že MO i VLS ČR zajistily odstranění zjištěných nedostatků zjištěných při předchozí kontrolní akci NKÚ.

13. Peněžní prostředky poskytnuté státnímu podniku

VLS ČR obdržely v letech 2008–2011 neinvestiční dotace ze státního rozpočtu na les a zemědělství, investiční dotace ze státního rozpočtu na opravy válečných hrobů a dlouhodobého hmotného majetku, dotace z Evropské unie do zemědělství a lesního hospodářství a dotace z ostatních zdrojů (např. z kraje, od Agentury ochrany přírody

²⁵ Usnesení vlády ČR ze dne 10. 3. 2008 č. 233, ke Kontrolnímu závěru NKÚ z kontrolní akce č. 06/38 „Hospodaření státního podniku Vojenské lesy a statky České republiky“.

a krajiny ČR apod.). Přehled dotací poskytnutých VLS ČR ze státního rozpočtu a EU je uveden v tabulce č. 12.

Tabulka č. 12 – Dotace ze státního rozpočtu a EU v letech 2008–2011 (v tis. Kč)

Přehled dotací	2008	2009	2010	2011
Ze státního rozpočtu na les a zemědělství (neinvestiční dotace)	115 083	49 783	38 792	19 946
- z toho: lesní hospodářství	81 037	17 560	20 000	4 464
zemědělství	34 045	37 291	18 406	15 481
oprava dohadných položek min. let	0	-5 069	0	0
ostatní (evropsky významné lokality, orkán Emma)	0	0	386	0
Dotace (Technologická agentura ČR pro správu lesních školek)	0	0	0	878
Investiční dotace (např. na opravy válečných hrobů a DHM)	0	2 774	0	2 317
Dotace ze státního rozpočtu celkem	115 083	52 557	38 792	23 140
Dotace z EU do zemědělství	55 001	56 715	73 437	73 462
Dotace z EU do lesního hospodářství	453	987	28 267	0
Dotace z EU celkem	55 454	57 702	101 704	73 462
Ostatní dotace (např. z kraje, životní prostředí od Agentury ochrany přírody a krajiny ČR)	4 580	856	0	0
Ostatní dotace (investiční dotace na opravy DHM/042)	3 809	0	0	0
DOTACE CELKEM	178 926	111 115	140 496	96 603

Zdroj: příloha k ročním účetním závěrkám VLS ČR za roky 2008, 2009, 2010, 2011.

Pozn.: DHM – dlouhodobý hmotný majetek.

Kontrolou bylo zjištěno, že v průběhu let 2008–2011 došlo u VLS ČR k výraznému poklesu objemu dotací ze státního rozpočtu do lesního hospodářství a zemědělství, tj. o cca 83 %. Příspěvky z evropských fondů do lesnictví a zemědělství zaznamenaly za sledované období nárůst o cca 32 %. Celkově však v období let 2008–2011 došlo k postupnému snížení objemu dotací do hospodaření VLS ČR o 46 %.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Vojenské lesy a statky ČR, s. p., jsou státním podnikem, který má právo hospodařit s majetkem státu a nemá vlastní majetek. Majetkové postavení a právní poměry VLS ČR se řídí zákonem o státním podniku. Ministerstvo obrany je ve vztahu ke státnímu podniku VLS ČR jeho zakladatelem a má práva a povinnosti vyplývající ze zákona o státním podniku.

U VLS ČR bylo prověřeno zejména plnění základních povinností při hospodaření s majetkem státu. U MO bylo prověřeno zejména využívání práv a plnění povinností zakladatele státního podniku.

Zjištěny byly zejména následující skutečnosti:

- Přestože MO stanovilo zásadní otázky koncepce rozvoje státního podniku, VLS ČR v letech 2009–2010 nevypracovaly koncepci státního podniku.
- MO nestanovilo obecný postup upravující nakládání s určeným majetkem státního podniku VLS ČR. V kontrolovaném období MO nevedlo ani evidenci souhlasů, které vydalo k nakládání s určeným majetkem VLS ČR.

- VLS ČR vydaly pro nakládání s majetkem státu vnitřní předpisy, které vycházely ze zákona o majetku státu; nakládání s určeným majetkem je řešeno v rámci předpisů pro nakládání s majetkem obecně.
- V rozporu s obchodním zákoníkem nebyla po celé kontrolované období v obchodním rejstříku zapsána minimální výše kmenového jmění státního podniku a určený majetek. Tyto nedostatky byly odstraněny až v průběhu kontroly NKÚ.
- V oblasti evidence majetku bylo zjištěno, že VLS ČR vedou ve své evidenci v některých případech pouze pozemky, na nichž se však vyskytují stavby či zbytky staveb. Jedná se zejména o objekty po bývalé sovětské armádě.
- V některých případech prodeje nepotřebného majetku docházelo k prodlužování doby prodeje, zejména v případech nedořešených vlastnických či spoluvlastnických vztahů k příslušným nemovitostem.
- V případě pronájmu majetku byly u VLS ČR v některých případech zjištěny nedostatky v nájemních smlouvách.

VLS ČR obdržely v letech 2008–2011 peněžní prostředky z EU a ze státního rozpočtu v celkové výši cca 518 mil. Kč. V roce 2011 oproti roku 2008 došlo ke snížení dotací státnímu podniku o cca 46 %.

Kontrolní akce se též zabývala prověřením, jak kontrolované osoby naložily s výsledky předchozí kontrolní akce NKÚ. Na základě zjištěných skutečností lze konstatovat, že MO i VLS ČR zajistily odstranění zjištěných nedostatků.

V kontrolovaném období se výsledek hospodaření za účetní období pohyboval od 89 mil. Kč do 122 mil. Kč. Hlavní činnost VLS ČR (lesnická výroba) vykazala v kontrolovaném období zisk. Zemědělská výroba byla v roce 2010 ve ztrátě a služby poskytované MO a AČR byly ve ztrátě v letech 2010 a 2011.

Dozorčí rada VLS ČR se v letech 2009–2012 na svých zasedáních mj. několikrát zabývala otázkou, zda využít část nerozděleného zisku minulých let k navýšení základního kapitálu (kmenového jmění) a rezervního fondu se závěrem ponechat nerozdělený zisk zatím bez pohybu. Zákon o státním podniku neupravuje problematiku rozdělení zisku, popřípadě pokrývání ztrát (kromě možnosti vytvářet z použitelného zisku další fondy).

VLS ČR po ukončení kontroly na objektu v rámci této kontrolní akce zaslaly NKÚ písemnou zprávu, v níž sdělily, že přijaly konkrétní opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Některé z nich VLS ČR odstranily již v průběhu kontroly NKÚ.

Příloha č. 1

Obvody působnosti divizí VLS ČR

